

Dodatna zarada, bez dodatnog posla

Komisijski sistem u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) karakteriše nerad, rastrošnost, nelogična pravila rada, unutarkomisijske svađe oko novca, pokazalo je istraživanje Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva.

U protekle tri godine 21 institucija u FBiH je na naknade članova svojih komisija potrošila najmanje 5,48 miliona KM. Tačnu cifru i broj komisija teško je utvrditi jer sve institucije nisu dostavile potpune podatke. Ono što je sigurno i na šta federalni revizori godinama ukazuju je da komisije daju priliku državnim službenicima da duplo naplate poslove koji ionako rade u toku radnog vremena i koji su u opisu njihovih radnih mjesta.

Članovi Federalne komisije za utvrđivanje liste vještaka su za prosječno dva sata rada tokom radnog vremena zarađivali iznos prosječne plate u FBiH (662,10 KM), a da niti jedan vještak nije imenovan, navodi se u izvještaju revizora za 2007. godinu.

Prema informacijama koje je CIN dobio u Federalnom ministarstvu pravde i u samoj komisiji vještaci nisu bili zvanično imenovani ni do kraja 2008. godine. Predsjednik komisije, ujedno i predsjednik Vrhovnog suda FBiH Amir Jaganjac, kaže da je komisija imala puno posla koji je obuhvaćao testiranje kandidata, pripremu ispitnih pitanja i putovanja u razne gradove BiH.

Članovi komisije zaslužili su svoje naknade, kaže Jaganjac. 'To je strašan posao. Ja sam putovao u Mostar par puta ...mi te ljude testiramo ... onda sve to zajedno šaljemo sudovima, tužilaštvima da kažu da li imaju primjedbe na dosadašnji rad tih vještaka.'

Od juna 2007. do augusta 2008. godine njenim članovima isplaćeno je 61.676 KM na ime naknada. Jaganjac i još tri člana ove komisije u tom periodu zaradili su po 8.981 KM.

Isplata naknada bez obzira na urađeni posao

Članovi komisija u Federalnom parlamentu imali su zagarantovane naknade bez obzira na rad i prisustvo. Poslanici i delegati, koji nisu profesionalno angažirani u ovoj instituciji mjesečno dobijaju po 300 KM čak i onda kada ne dolaze na sjednice komisija.

Novinari CIN-a su prikupili podatke o pojedinačnim naknadama članova komisija u 19 institucija u FBiH od ukupno 23 kojima je poslat zahtjev. Vlada FBiH i Federalno ministarstvo zdravstva dostavili su samo zbirne podatke, dok su Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova odbili postupiti prema Zakonu o slobodi pristupa informacijama i dostaviti podatke.

U revizorskim izvještajima se navodi da se naknade isplaćuju i za komisije koje se bave poslovima koji su u opisu radnog mjesta njenih članova.

CIN je otkrio da se iznosi isplaćivanih naknada razlikuju od jednog do drugog zvaničnika kao i broj komisija u kojima su angažovani. Pojedinci su za nepune tri godine zarađivali i do 60.000 KM. Tako je samo pet članova komisija Federalnog ministarstva pravde ukupno zaradilo 277.088 KM. U drugim institucijama, pojedini funkcioneri su bili angažovani u čak 49 komisija.

Sve je ovo moguće jer se postojeći akti koji regulišu rad komisija ne poštuju.

Federalni revizor Munib Ovčina dovodi u pitanje potrebu formiranja komisija za izradu zakona budući da u ministarstvima postoje službe koje se time bave. Ovčina je u razgovoru za CIN rekao da postoje jasni propisi o osnivanju

komisija, isplatama naknada te obavezama koje komisije trebaju ispuniti, ali da se one često zanemaruju. Dodaje da, iako ih na to zakon obavezuje, mnoge institucije ne objavljuju odluke o formiranju komisija u Službenom glasniku. Osim toga, članovima komisija se isplaćuju naknade čak i kada komisija nije poslala konačni izvještaj o radu iz koga bi se vidjelo koliko vremena su članovi proveli radeći u komisiji, kaže on.

Pojedini ministri imenovali sami sebe

Od januara 2006. do jula 2007. godine, Izmir Hadžić, sekretar Doma naroda FBiH, je u komisijama zaradio 22.103 KM. (Foto: CIN)

U komisijama ponekad učestvuju i sami ministri i njihovi pomoćnici. Takav je slučaj sa ministrom pravde FBiH Feliksom Vidovićem koji je bio u komisijama za polaganje stručnog i pravosudnog ispita. 'Predložio sam sam sebe...da budem iskren', kaže on.

Dodaje da su u komisiji bili i njegovi prethodnici. 'Jednostavno je praksa bila takva', kaže ministar Vidović. Na pitanje ko je ocijenio je li kompetentan za tu ulogu, odgovara: 'Mislim da sam apsolutno kompetentan.' Kaže i da je u pojedinim komisijama kako bi održao profesionalnu kondiciju. U nepune dvije godine rada Vidović je u ovim komisijama zaradio 12,545 KM.

Pavo Boban, pomoćnik federalnog ministra za saobraćaj i komunikacije zaradio je kao član četiri komisije 1.800 KM.

'Komisije služe da se multidisciplinarno provjere stvari, platforma, sadržaj i tako redom', kaže Boban. Potvrdio je da se neki komisijski poslovi obavljaju u toku radnog vremena.

Isto kaže i direktor Agencije za državnu službu FBiH Enver Išerić: 'Ne daj bože da nekome uzmeš sat nakon četiri.'

Ovo ne brine sekretara federalnog Doma naroda Izmira

Hadžiavdića, koji ne vidi problem u radu i postojanju komisija. On je u periodu između januara 2006. i jula 2008. godine bio član 25 komisija u kojima je zaradio 22.103,50 KM. To znači da je na svoja redovna mjesečna primanja koja iznose 2.341,60 KM plate, 300-350 KM toplog obroka i 200 KM funkcionerskog dodatka dodatno zaradio u prosjeku 713 KM mjesečno. 'Čak i da ljudi rade u okviru radnog vremena ne znam šta je problem', kaže on. 'Niko ne radi svoj privatni posao. Rade se važni državni poslovi.'

Rijetki zvaničnici kritikuju kolege

Sa ovim se ne slažu svi državni službenici. Primjerice, Zahid Crnkić, federalni ministar za prava boraca kaže da ministri ne bi trebali raditi u komisijama jer zbog toga primaju funkcionerske dodatke na plaću.

Crnkić objašnjava da bi dodaci trebali biti dovoljni. On nije radio ni u jednoj komisiji. 'Ako je to neko i uradio, mislim da je zloupotrijebio i da to nije u redu', kaže Crnkić.

Vidović i federalni ministar za raseljene osobe i izbjeglice Edin Mušić, kažu da je imenovanje u komisijama način i da pojedinci iz institucija dobiju stimulaciju na plaću.

Pitanje je kako nagraditi vrijedne ljude, kaže Muhamed Adanalić iz sekretarijata federalne Vlade. 'Imate ljudi koji dolaze na posao, ne rade ništa i primaju plaću. I niko ne postavlja pitanje šta je sa njima. Oni nisu problem.'

Međutim, Išerić iz Agencije za državnu službu FBiH upozorava da je to što neki službenici kroz komisije popravljaju svoje plate: 'ja sada slobodno cijenim, za zatvor.'

Sukobi mišljenja

Naknade i pojedinačni učinci bili su ponekad predmet unutarkomisijских sporova. Primjer toga je Behija Šabović, danas umirovljenica iz Sarajeva. Ona je 2007. godine bila

predsjednica Komisiji za popis, pri federalnoj Komisiji za koncesije. U svom izvještaju Šabović navodi da je ona u toj komisiji uradila 90 posto ukupnog posla, a da ostala dva člana komisije nisu uradila gotovo ništa. I pored toga, kaže ona, za njih troje je određena naknada od po 634 KM za taj komisijski posao. Njezin tadašnji pretpostavljeni, Ilija Čorić, za kojeg navodi da je odredio komisijsku naknadu, kaže da je Šabovićeva iznijela privatno mišljenje.

‘Ne može Behija određivati koliko će ko dobiti’, kaže on, uz konstataciju kako su za njega svi članovi komisije isti.

Istraživanje CIN-a pokazuje da je osim naknada, bilo sporenja i oko broja članova komisija, te da Vlada u pojedinim slučajevima nije pokazivala želju da racionalizira izdatke za komisije.

Išerić, direktor Federalne agencije za državnu službu, je 2007. godine predložio da se broj članova komisija za izbor državnih službenika smanji sa pet na tri člana, no Vlada FBiH ga nije podržala. Prema njegovim riječima iz budžeta se i dalje troši više novca nego što je to potrebno.

On kaže da je Agencija namjeravala smanjiti broj članova kako u komisijama za državne službenike više ne bi prisustvovali službenici iz institucije za koju je kandidat aplicirao. Prema njegovim riječima bilo je pritužbi kako upravo članovi iz institucija u kojima se kadrovi trebaju zaposliti prosljeđuju pitanja kandidatima prije ispita.

Članovi Komisije za izbor državnih službenika plaćeni su između 50 i 300 KM, ovisno o broju kandidata.

Pravu sliku o broju komisija i njihovih članova te o troškovima teško je saznati jer se mnogi službenici nisu htjeli potruditi da prikupe te podatke. Sistematske evidencije nema, a službenici priznaju i da ne žele otkriti neke od tih podataka.

I dok se naknade članova komisija u konačnici isplaćuju iz džepova poreskih obveznika, iz ureda Vlade FBiH poručili su novinarima CIN-a da su pojedinačne naknade članovima komisija lične informacije dostupne samo licima na koje se zahtjev odnosi, a ne i javnosti.